

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Kodas 8860495 Gedimino pr. 30/1 LT-2600 Vilnius Tel. 62 46 70 61 66 62 Faks. 62 59 40 El.p. tminfo@tic.lt
Atsisk. sąskaita 123002001 AB Lietuvos taupomajame banke Sostinės sk. Prospekto KAP Kodas 60111

Lietuvos apeliaciniam teismui
Lietuvos apygardų teismams
Lietuvos apylinkių teismams

2001 08 14

I

DĖL HAGOS KONVENCIJŲ

Teisingumo ministerija informuoja, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2000 04 13 ratifikavo 1970 03 18 Konvenciją dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje („Valstybės žinios“, 2000, Nr. 44-1242), kuri 2000 10 01 įsigaliojo Lietuvos Respublikos atžvilgiu. Lietuvos Respublikos Seimas 2000 05 09 ratifikavo 1965 11 15 Konvenciją dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje („Valstybės žinios“, 2000, Nr. 44-1252), kuri 2001 06 01 įsigaliojo Lietuvos Respublikos atžvilgiu. 2001 03 23 taip pat buvo ratifikuota Konvencija dėl išlaikymo pareigoms taikytinos teisės („Valstybės žinios“, 2001, Nr. 38-1290), kuri 2001 09 01 įsigalios Lietuvos Respublikos atžvilgiu.

Pirmoji minėta Konvencija numato galimybę Susitariančios Valstybės teisminėms institucijoms prašyti kompetentingos kitos Susitariančios Valstybės įstaigos paimti įrodymus arba atlikti kitą teisinį veiksma, išskyrus teismo dokumentų įteikimą ar teismų sprendimų pripažinimą, vykdymą ir laikinųjų ar apsaugos priemonių taikymą, civilinėse arba komercinėse bylose. Teisinės pagalbos prašymai yra siunčiami tiesiogiai prašymą vykdančios valstybės centrinei įstaigai, neperduodant jų per jokią kitą tos valstybės įstaigą. Tokie prašymai turi būti paruošti remiantis Konvencijos 3 str. ir 4 str. reikalavimais. Teisinės pagalbos prašymai vykdomi nedelsiant. Jie vykdomi remiantis nacionaline teise, t.y. užsienio valstybių teismų prašymai surinkti įrodymus Lietuvoje vykdomi pagal Civilinio proceso kodekso nuostatas, todėl Lietuvos teismas, vykdydamas užsienio valstybės teismo prašymą apklausti liudytoją, turi teisę Civilinio proceso kodekso 71 str. numatytais atvejais ir tvarka jį atvesdinti į teismą (Konvencijos 10 str.). Įvykdžius teisinės pagalbos prašymą, tai patvirtinantis dokumentas ir surinkti įrodymai siunčiami prašymą pateikusiai įstaigai tais pačiais kanalais, kuriais ši naudojasi.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal Konvencijos 39 str. 4 d., Konvencijos nuostatos galioja tik prisijungiančiosios valstybės ir tų Susitariančių Valstybių, kurios pareišk priimančios prisijungimą tarpusavio santykiams, todėl siunčiant teisinės pagalbos prašymą valstybės-Konvencijos dalyvės centrinei įstaigai, būtina pasitikslinti, ar Konvencija jau galioja Lietuvos Respublikos ir prašomosios valstybės tarpusavio santykiams. Pastebėtina ir tai, kad Konvencijos 2 str. numato Susitariančios Valstybės pareigą paskirti centrinę įstaigą, o Konvencijos 4 str. 4 d. įtvirtina teisę nurodyti kalbą arba kalbas, kuriomis teisinės pagalbos prašymai gali būti siunčiami jos centrinei įstaigai. Todėl kiekvienu atveju rekomenduotina pasitikslinti, kokia prašomosios valstybės institucija (os) yra paskirta centrine įstaiga ir kokia kalba būtina siųsti teisinės pagalbos

prašymus. Lietuvos Respublika, vadovaujantis Konvencijos 4 str. 4 d., pareiškė, kad Teisingumo ministerija priims teisinės pagalbos prašymus, surašytus lietuvių, anglų, prancūzų ir rusų kalbomis arba esant prašymų ir juos lydinčių dokumentų vertimui į minėtas kalbas, todėl prašymai, paruošti šiomis kalbomis ir atitinkantys Konvencijos reikalavimus, turės būti vykdomi Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Antroji minėta Konvencija reglamentuoja teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimą užsienio valstybėse esantiems subjektams, t.y. detaliam sureguliuoja kokia tvarka ir kokie dokumentai turi būti siunčiami kompetentingai Susitariančios Valstybės institucijai. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Konvencijos 3 str. įgalina kompetentingą įstaigą arba teismo pareigūną perduoti valstybės, į kurią kreipiamasi, centrinei įstaigai prašymą ir kitus dokumentus tiesiogiai, t.y. ne per prašančiosios valstybės centrinę įstaigą. Prašymo įteikti užsienyje teisminius arba neteisminius dokumentus forma, liudijimo forma ir įteikiamo dokumento santraukos forma yra minėtame „Valstybės žinių“ numeryje, tačiau pagal Konvencijos 7 str. 1 d. reikalavimus, standartinės formų nuostatos turi būti rašomos prancūzų arba anglų kalba, todėl Teisingumo ministerija paruošė minėtų dokumentų formas lietuvių, anglų ir prancūzų kalbomis, kurias galima rasti adresu internete: www.min.tn.lt Minėtą prašymą ir įteikiamo dokumento santrauką reikia užpildyti vadovaujantis Konvencijos 7 str. 2 d. reikalavimais. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad prašymas ir įteikiami dokumentai turi būti pateikiami dviem egzemplioriais. Liudijimą užpildo kompetentinga prašomosios valstybės institucija.

Kompetentingas Lietuvos teismas, vykdydamas teisinės pagalbos prašymą, liudijimą užpildo laikantis Konvencijos 6 str. 2 d. reikalavimų. Užpildytas liudijimas ir vienas dokumentų egzempliorius siunčiami taip pat tiesiogiai pareiškėjui.

Siunčiant teisinės pagalbos prašymus patartina detaliam išanalizuoti kiekvienos valstybės deklaracijas, kuriose nurodoma, kuri institucija (os) yra paskiriama centrine įstaiga pagal Konvencijos nuostatas, kokia kalba turi būti paruošti įteikiami dokumentai ir pan. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į Konvencijos 18 str., Vokietijos deklaracijoje yra nurodyta, kad teismo dokumentai turi būti siunčiami federalinių žemių centrinėms įstaigoms, o įteikiamas dokumentas turi būti parengtas vokiečių kalba arba pridėtas jo vertimas į vokiečių kalbą.

Kai reikia surinkti įrodymus ar įteikti dokumentus valstybėje, su kuria Lietuva yra pasirašiusi teisinės pagalbos sutartį ir kuri yra Konvencijos dalyvė, gali būti taikomos teisinės pagalbos sutarties nuostatos, kadangi minėtos Hagos Konvencijos Susitariančioms Valstybėms leidžia sudaryti ir kitokius susitarimus.

Atsižvelgiant į Hagos Konvencijų preambulėse minimus tikslus, Konvencijų aiškinamuosius raštus bei į tai, kas išdėstyta aukščiau, teisinės pagalbos prašymai, vadovaujantis Konvencijų nuostatomis, turi būti siunčiami tiesiogiai prašomosios valstybės centrinei įstaigai, t.y. ne per Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją. Tačiau, siekiant kaupti ir sisteminti informaciją apie Lietuvos Respublikos teismų bendradarbiavimą su užsienio valstybėmis, maloniai prašytume atsiųsti visų teisinės pagalbos prašymų, siunčiamų pagal minėtas Konvencijas, kopijas Teisingumo ministerijai.

Trečioji minėta Konvencija reglamentuoja tik išlaikymo pareigoms taikomų teisės normų kolizijas, t.y. Konvencija unifikuotai nustato, kurios valstybės nacionalinė teisė reglamentuoja išlaikymo pareigas. Konvencijos nustatyta teisė yra taikoma nepaisant jokių abipusiškumo reikalavimų ir nepaisant to, ar ji yra Susitariančios Šalies teisė, ar ne. Lietuvos Respublikos išlygoje yra nurodyta, kad vadovaujantis Konvencijos 15 straipsniu, Lietuvos Respublikos valdžios institucijos taikys vidaus teisę, jei ir asmuo, turintis teisę į išlaikymą, ir asmuo, turintis išlaikymo pareigą, yra Lietuvos Respublikos piliečiai pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą ir jei asmens, turinčio išlaikymo pareigą, įprastinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje.

Konvencijose dalyvaujančių valstybių sąrašą, paskirtas centrinės įstaigas, padarytas išlygas bei pareiškimus, siunčiamiems dokumentams keliamus reikalavimus bei visą kitą informaciją, susijusią su Konvencijomis, galima rasti adresu internete: <http://hcch.net>.

Viceministras

Gintaras Švedas